

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д. е. н., професор Козак Ю. Г.

«_____» _____ 2021 р.

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття
освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05051 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка»

на тему: **«Шляхи підвищення ефективності імпортової діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі (на прикладі ТОВ «Шунгіт»)»**

Виконавець:
студентка 4 курсу ЦЗВФН, гр. 7
Чайка Валерія Геннадіївна _____
(підпис)

Науковий керівник:
старший викладач кафедри МЕН
Гусенко Ольга Сергіївна _____
(підпис)

Одеса - 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ.

Актуальність теми. На сьогодні зовнішньоекономічна діяльність підприємницьких структур є важливим елементом в освоєнні нових збутових ніш, пошуку доступу до обмежених ресурсів, налагодженні міжнародних зв'язків, залученні інвестицій тощо. Здійснення зовнішньоекономічної діяльності створює низку переваг не лише підприємствам, але й країні розташування підприємств, регулюючи валютні курси, зміцнюючи національну валюту та сприяючи надходженням в казну держави. Одним із основних різновидів зовнішньоекономічної діяльності є імпортна діяльність.

В сучасних складних соціально-економічних, політичних умовах життєдіяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі проблема ефективності їх імпортною діяльності набуває актуальності та термінового вирішення. Також основними передумовами необхідності вирішення проблеми ефективності імпортною діяльності підприємства є обмеженість ресурсних та економічних можливостей вести цю діяльність та цілеспрямованість на зростання її результатів.

В умовах суспільних трансформацій та глобалізації, галузь оптової та роздрібною торгівлі України може слугувати тим базисом розвитку, який забезпечить важливий позитивний вплив на загальний стан країни. Зрозуміло, що умовою для реалізації наявного потенціалу галузі оптової та роздрібною торгівлі є підвищення ефективності, зокрема імпортною діяльності торговельних підприємств.

Тому актуальність кваліфікаційної роботи бакалавра не визиває сумнівів.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є ефективність імпортною діяльності ТОВ «Шунгіт» та шляхи її підвищення.

Для реалізації мети, що поставлена, потрібно вирішити наступні завдання:

- розкрити сутність ефективності імпортною діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі як економічної категорії і сформулювати визначення понять «ефективність», «імпортна діяльність», «оптова та роздрібна торгівля»;
- провести оцінку сучасного стану галузі оптової та роздрібною торгівлі України і обґрунтувати перспективи її розвитку;
- систематизувати чинники впливу на ефективність імпортною діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі;
- обґрунтувати методикау й алгоритм оцінки ефективності імпортною діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі;
- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Шунгіт»;
- здійснити SWOT- та SPACE-аналіз ТОВ «Шунгіт»;

- провести аналіз ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт»;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт» за рахунок банківського фінансування імпортних операцій;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт» за рахунок оптимізації імпортних контрактів .

Об'єктом дослідження є ефективність імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт» та шляхи її підвищення.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів підвищення ефективності імпоротної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі.

Методи дослідження. У процесі наукового дослідження застосовувалися методи: логічного аналізу (для уточнення категоріального апарату, систематизації ознак і критеріїв ефективності імпоротної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі); аналізу й синтезу (для розробки методичних підходів до оцінювання ефективності імпоротної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі); індукції й дедукції, системного аналізу, класифікації (для визначення чинників, які впливають на ефективність імпоротної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі); економічного аналізу, аналізу розподілів, графічні методи (для аналізу імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт»); економіко-математичного моделювання (для розробки методичних підходів до створення заходів із підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт»). Опрацювання та моделювання наукових розробок здійснено з використанням програмних пакетів MS Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи бакалавра використовувалися наукові праці українських та зарубіжних вчених, серед яких особливо доцільно виокремити Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінову, М.Д. Балджи, І.О. Бурака, А.М. Віцевича, Н.О. Власову, О.П. Гребельника, В.І. Лапшина, Л.М. Малярець, Г.В. Моргун, О.В. Мартянову, Н.О. Мацюк, С.О. Пермінову, К.Е. Решетняк та інших. Інформаційно-довідковою базою слугували нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, офіційна звітність ТОВ «Шунгіт», а також різноманітні електронні ресурси, зокрема офіційний сайт Державної служби статистики України.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опублікована наступна наукова стаття: Чайка В.Г. Фактори впливу на ефективність імпоротної діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі / Сучасний стан та перспективи розвитку економіки: матеріали наукової студентської конференції ОНЕУ (м. Одеса, 13 квітня 2021 р.). – Одеса. - 2021. (у друці).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок. Робота містить 18 таблиць та 26 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра «Теоретико-методичні основи дослідження ефективності імпоротної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі» узагальнено сутність таких економічних категорій як «ефективність імпоротної діяльності підприємств оптової та роздрібною торгівлі», «ефективність», «імпортна діяльність», «оптова та роздрібною торгівля». Досліджено чинники впливу на ефективність імпоротної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі та систематизовано методи оцінки ефективності імпоротної діяльності підприємства.

У другому розділі «Аналіз ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт»» проаналізовано показники сучасного стану та динаміки імпорту санітарно-технічної продукції ТОВ «Шунгіт». Проведено SWOT- та SPACE – аналіз досліджуваного підприємства. Визначені чинники впливу на ефективність імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт». Проведений аналіз показників ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт».

У третьому розділі «Шляхи підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт»» запропоновано шляхи підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт» за рахунок використання торговельного фінансування імпортних операцій. Особливий наголос зроблено на оптимізації імпортних контрактів як фактора підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт».

ВИСНОВКИ:

За результатами дослідження, здійсненого в кваліфікаційній роботі бакалавра, було систематизовано основні підходи до визначення категорії «ефективність» та наданий аналіз підходів до визначення поняття «імпорт».

Було зазначено, що імпортна діяльність може бути як основним видом діяльності підприємства та основою отримання доходу, так і другорядним видом діяльності, який забезпечує функціонування підприємства. Таким чином, можна виділити дві основні цілі імпорту:

- імпорт як предмет діяльності – підприємство закуповує товар за кордоном, а потім перепродає його у межах держави;

- імпорт як засіб діяльності – підприємство використовує імпортований товар для подальшого виробництва та у результаті реалізує готовий продукт, лише частиною якого є імпортований.

Також в роботі було надано визначення сутності економічної категорії «торгівельна діяльність» та здійснено порівняння оптової та роздрібною торгівлі.

Були визначені фактори впливу на імпортну діяльність підприємства та основні фактори, які впливають на формування асортименту підприємств оптової та роздрібною торгівлі.

В роботі було зазначено, що методика аналізу ефективності імпортової діяльності насамперед передбачає:

- загальний аналіз дохідності підприємства за рахунок імпортової діяльності;
- аналіз виконання зобов'язань за імпортою операціями;
- аналіз ефективності імпортою операцій, зокрема, у випадку їх здійснення на умовах використання кредиту.

Було узагальнено систему показників аналізу ефективності імпортової діяльності підприємства. Також при визначенні ефективності імпортової діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі важливим є формування ефективного товарного асортименту за допомогою АВС-XYZ-аналізу.

На результатами дослідження, здійсненого у кваліфікаційній роботі бакалаврів, була надана загальна економічна та організаційна характеристика ТОВ «Шунгіт».

Був наданий розподіл продажів за товарними позиціями підприємства у 2020 році (у %). Протягом 2016-2019 року спостерігалася позитивна динаміка імпорту, у 2020 році темпи імпорту впали до 18,98 млн. грн., це пов'язано, перш за все, з пандемією коронавірусу та обмеженням транспортних перевезень між країнами протягом 2020 року.

ТОВ «Шунгіт» імпортує продукцію, в основному, з країн Європи, зокрема з Іспанії, Італії, Польщі, Угорщини, Словаччини, Румунії, Чехії, Білорусі. З країн далекого зарубіжжя ТОВ співпрацює з Китаєм. Протягом досліджуваного періоду головними партнерами Товариства в імпорті були Іспанія, Італія та Китай. Так, у 2020 році ТОВ імпортувало з цих країн продукції на відповідно 4,54, 3,43 та 2,09.

В роботі було зазначено, що у 2020 р. порівняно з 2019 р. найбільше імпорт підприємства скоротився з Китаю – на 31%, з Білорусі – на 7,4%, з Словаччини – на 5,6%, у той час імпорт збільшився з таких країн, як Румунія (на 27,5%), Чехія (на 15,4%), Угорщина (на 5,2%). Головними імпортою товарами підприємства є керамічна плитка та санітарна кераміка; їхня питома вага в 2020 р. в загальному обсязі імпорту підприємства склала відповідно 34,51% та 25,3%.

Незважаючи на зростання чистого доходу від продажу на 8,03%, операційна маржа ТОВ «Шунгіт» знизилася, що говорить про неефективне управління операційними витратами в 2020 р. На кінець періоду дослідження від кожної

гривні продажів підприємство мало операційний збуток в розмірі 5,5 копійки. ТОВ «Шунгіт» у 2020 р. продемонструвало падіння чистого прибутку на 43,98%, що на нашу думку, пов'язано з обмеженням діяльності підприємства протягом перших 9 місяців 2020 р. Загалом ТОВ «Шунгіт» можна охарактеризувати як підприємство з середнім рівнем фінансових показників.

Також в роботі була здійснена оцінка впливу зовнішніх ризиків на ефективність імпортової діяльності ТОВ «Шунгіт» у 2020 р. Був проаналізований вплив чинників внутрішнього та зовнішнього середовища на ефективність імпортової діяльності підприємства за допомогою SWOT – та SPACE-аналізу.

Був зроблений аналіз показників ефективності імпортової діяльності ТОВ «Шунгіт» у 2019-2020 роках. Імпортна діяльність ТОВ «Шунгіт» не демонструє достатній рівень ефективності. Про це свідчать такі показники як: рентабельність витрат, рентабельність продажів, коефіцієнт продажу від імпортних товарів тощо. На нашу думку, така ситуація у 2020 році склалася із-за пандемії COVID - 19 та заборони протягом декількох місяців торгівлі санітарно-технічними товарами. Так, у 2020 р. коефіцієнт ефективності імпортних угод менше за 1 (0,94), тобто наразі укладання імпортних угод не є достатньо ефективним, необхідно шукати резерви щодо підвищення ефективності.

Використовуючи ABC - та XYZ – аналізу був наданий висновок, що товарна структура імпорту ТОВ «Шунгіт» є ефективною, оскільки більшість категорії товарів належать до груп АХ та АУ, тобто вони характеризуються високим рівнем ефективності та стабільності продажів.

За допомогою функції ПРЕДСКАЗ у програмі Microsoft Excel були спрогнозовані обсяги імпорту ТОВ «Шунгіт» на 2021-2023 роки та динаміка питомої ваги товарних позицій в імпорті. Так, у 2021 році ТОВ «Шунгіт» імпортуватиме санітарно-технічної продукції на суму 19,57 млн. грн., у 2022 році - 19,87 млн. грн. та у 2023 р. на 20,11 млн. грн.

Також в кваліфікаційній роботі бакалавра були визначені шляхи підвищення ефективності імпортової діяльності ТОВ "Шунгіт" за рахунок торгового фінансування імпорту, зокрема передімпортного та постімпортного фінансування.

Були надані переваги передімпортного фінансування для ТОВ «Шунгіт», а саме:

- залучення фінансування від іноземних банків;
- підтримка надійної репутації підприємства перед іноземними партнерами;
- можливість роботи з постачальником на більш вигідних умовах поставки товару – за більш низькими цінами;
- усувається ризик того, що постачальник не відвантажить товар після оплати за контрактом.

Були визначені вигоди постімпортного фінансування для ТОВ «Шунгіт», а саме:

- розширюються можливості отримання товарного кредиту від контрагентів, а також покращуються параметри товарного кредитування у зв'язку з тим, що ризики підприємства замінюються банківськими зобов'язаннями;
- фінансування імпорту з використанням акредитивних і гарантійних інструментів здійснюється на безресурсній основі, що значно знижує його вартість;
- акредитивні та гарантійні інструменти включають в себе різні додаткові вимоги до постачальників (строки відвантаження, вимоги до супровідних документів тощо), що дозволяє краще організувати та планувати поставки;
- зниження ризиків несумлінної поведінки контрагентів підприємства, що, у разі отримання зовнішнього фінансування імпорتنих операцій, усуває можливість погіршення кредитної історії Товариства з вини контрагентів.

Був проведений аналіз умов передімпортного та постімпортного фінансування українськими банками для ТОВ «Шунгіт» та запропоновано підприємству за торговим фінансуванням звертатися до АТ «Укрексімбанк».

Також в якості фактора підвищення ефективності імпортної діяльності ТОВ «Шунгіт» було запропоновано підвищувати якість імпортних контрактів. Так, в роботі був визначений взаємозв'язок факторів, що визначають умови імпортного контракту. Для формалізації факторів була використана функція бажаності γ .

Після оцінки проблем якості імпортного контракту з використанням функції бажаності був проведений аналіз, що дозволив визначити ступінь впливу факторів на результат. Також було проведено ранжування на основі визначення коефіцієнтів відносної важливості (рангів) приватних критеріїв з точки зору їх вкладу в показник якості. В роботі була надана матриця парних порівнянь для основних факторів першого порядку і ранги основних розділів імпортного контракту.

Таким чином, рішення задачі по визначенню значущості рангів факторів на основі їх попарного порівняння показало, що для якості імпортного контракту важливі такі фактори як умови платежу і санкції, так як саме ці фактори визначають ті витрати, які понесе ТОВ «Шунгіт» при укладанні імпортного контракту на тих умовах, оцінку яких проводили експерти підприємства.

АНОТАЦІЯ

Чайка Валерія Геннадіївна, «Шляхи підвищення ефективності імпортної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі (на прикладі ТОВ «Шунгіт»)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра 6.05051 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є ефективність імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт» та шляхи її підвищення.

У роботі розглядаються теоретико-методичні основи дослідження ефективності імпоротної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі. Досліджено чинники впливу на ефективність імпоротної діяльності підприємства оптової та роздрібною торгівлі та систематизовано методи оцінки ефективності імпоротної діяльності підприємства.

Проаналізовано показники сучасного стану та динаміки імпорту санітарно-технічної продукції ТОВ «Шунгіт». Проведено SWOT- та SPACE – аналіз досліджуваного підприємства. Визначені чинники впливу на ефективність імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт». Проведений аналіз показників ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт».

Запропоновано шляхи підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт» за рахунок використання торговельного фінансування імпортних операцій. Особливий наголос зроблено на оптимізації імпортних контрактів як фактора підвищення ефективності імпоротної діяльності ТОВ «Шунгіт».

Ключові слова: ефективність, імпортна діяльність, підприємство оптової та роздрібною торгівлі, SWOT- аналіз, SPACE – аналіз, коефіцієнт ефективності імпортних угод, ефективність товарного асортименту, передімпортне фінансування, постімпортне фінансування, акредитив, імпортний контракт.

SUMMARY

Chayka Valeria Gennadiievna, "Ways to increase the import activities's efficiency of wholesale and retail trade's firm (on the example of LLC" Shungit ")",
qualification work for a bachelor's degree
6.05051 "International Economic Relations"
under the educational program "International Economics"
Odessa National Economic University
Odessa, 2021

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the efficiency of import activities of Shungit LLC and ways to increase it.

The theoretical and methodical bases of research of efficiency of import activity of the enterprise of wholesale and retail trade are considered in the work. Factors influencing the efficiency of import activity of the enterprise of wholesale and retail trade are investigated and methods of estimation of efficiency of import activity of the enterprise are systematized.

Indicators of the current state and dynamics of imports of sanitary products of Shungit LLC are analyzed. SWOT and SPACE analysis of the researched enterprise was carried out. Factors influencing the efficiency of import activity of Shungit LLC have been determined. The analysis of indicators of efficiency of import activity of LLC Shungit is carried out.

Ways to increase the efficiency of import activities of LLC Shungit through the use of trade financing of import operations are proposed. Special emphasis is placed on the optimization of import contracts as a factor in improving the efficiency of import activities of Shungit LLC.

Keywords: efficiency, import activity, wholesale and retail trade enterprise, SWOT-analysis, SPACE-analysis, efficiency ratio of import agreements, efficiency of product range, pre-import financing, post-import financing, letter of credit, import contract.